

NAŠ DOM

Glasiló slovenske mladine

Priloga „Slovenskemu Gospodarju“

Izgubljen zaklad.

Gotovo je vsem znana evangeljska prilika o izgubljenem denarju. Revna žena je imela le 10 denarjev in od teh enega izgubi. Ni bilo veliko, po našem okoli 95 vin., torej blizu 1 K, toda za revnega človeka je to premoženje. Žena prižge luč, pomeže in preišče vse kote svoje borne hiše, dokler ne najde izgubljenega denarja. — Taka siromašna žena smo mi Slovenci. Malo nas je po številu, revni smo, nimamo velikega kapitala, ki ga imajo veliki narodi, sovražniki so nas oropali naših pravic. Le malo je, kar še imamo, pa od tega smo še po lastni krivdi izgubili marsikateri denar, med njimi je zlasti eden, katerega je večna škoda, katerega moramo zopet najti, drugače še druge izgubimo. Ta denar, ta izgubljen zaklad je — treznost.

Pohlepnost po pijači se je kakor kuga razširila po naši deželi. Pije se ob delavnikih in praznikih, v veselju in žalosti, s pitjem se začne in konča vsaka slovesnost, vsaka veselica. Če hočeš ljudi kje dobiti skupaj za kako delo ali zborovanje, prvo vprašanje je: če bo kaj piti. Tu obhaja kako društvo svojo 25-letnico, da bi se privabilo več ljudi, se seveda glasno oznanja, da bo na koncu „prosta zabava v narodni gostilni“, to se pravi, pilo se bo na žive in mrtve. Na dnevnem redu je petje, godba, govor, predstava, to je seveda sila težavno; da ne bi kdo med tem od žejne obnemogel, se naznanja, da se bo tudi med sporedom dobilo „krepčilo“ pred zborovalno dvorano samo. Vsaka odborova seja, vsaka pevka vaja, se mora končati s — pitjem. Vse, kar imajo naša množičevlana društva dobrega, se potopi v pitju. Na političnih shodih se slišijo navdušeni govori, sprejemajo ostre resolucije zoper vlado in naše sovražnike, dejanski uspeh snoda pa vtakne v žep — ošir. Kmetje tožijo, da je družina predraga, živina in pridelki nimajo prave cene, na vseh koncih in krajih se vedno in vedno ponavlja stara pesem: Več plače: A čim večja je plača, tem več se pije. Kaj, ko bi ljudje enkrat poskusili geslo: Manj piti. Potem bi tudi plača kaj zalegla. Nekje so v kleti pretakali vino. Opojeni možakarji so pa pozabili v soču vtakniti čep v spodnjo luknjo. Zgoraj so vlivali v sod cele škafe vina, spodaj pa jim je teklo ven. Tako je v današnje družbo. Na eni strani cele škafe večje plače, na drugi strani pa teče vse proč — skozi grlo!

V Mitrovici na Hrvaškem so l. 1909 preselili jetnike v drugo ječo; 120 krepkih korenjakov, mož in mladeničev, so postavili v vrsto po dva in dva ter ji ma skupaj zvezali po eno roko, v drugi prosti roki pa je vsak držal svojo culico. Skozi celo vrsto so po dolgem potegnili lanec in na ta lanec so bili vsi pripepti. Da bi kdo med potom ne všel, jih je spremljala cela kompanija žandarjev. Ko je vođa dal povelje: puške nabiti! in so patrone skloenile v puške, je vse pretresla groza, nastal je smrten molk. Tu se oglasi v zadnji vrsti mlad fant in reče glasno: Prokleta pitje je vsega krivo, da nas tu vlačijo kakor živino. In drugi jetniki so ponavljali za njim: Da, prokleta pitje je vsega krivo!

Zato pravi hrvaški zdravnik Gundrym-Orlovčanin: Alkohol je pravi vrag dvajsetega stoletja!

Slovenci slavimo letos 500letnico zadnjega ustoličenja koroških vojvodov. Prav je, zakaj to je eden najsijajnejših pojavov v naši žalostni zgodovini. A ko se pri tej slovesnosti navdušujemo za ljubezen svojega jezika in svoje domovine, ne smemo prezreti važne okoliščine pri tem ustoličenju. Opat Ivan Vetrinjski nam je ohranil popis cele ceremonije vojvodskega ustoličenja in prvi med drugim, da so novemu nadvojvodu dali piti iz klobuka studenčnice v opomin ljudstvu, ki je prizor gledalo, naj ne hrepeni po vinu, v katerem je pijanost, ampak naj bo trezno in zadovoljno s tem, kar mu ponuja domača zemlja, da si ohrani zdravje. Kako modro in resnično! To čednost, ki so jo naši predniki celo pri vojvodskem ustoličenju povdarjali, smo izgubili, pozelele po pitju nas je prevzele. Drug zgodovinar, Enea Silvio Pikolomini pa pravi, da je studenčnica, ki so jo dal novemu nadvojvodu, opominjala tudi njega, da mora biti trezen, ker le trezen vladar more biti pravičen.

Vzamimo luč in meto in iščimo izgubljeni zaklad — treznost. Luč je dober vzgled, metla, ki naj pomeže smeti alkoholizma in najde izgubljen klobuk, je — abstinenca. Dvigni se, mladina, v sveti boj zoper pošast, ki nam uničuje duševne talente, znižuje bistrostnost, jemlje krepost volje in veselje do dela, spodkapa dušno in telesno zdravje, polni ječe in norišnice. Zlasti vi Orli, pa družbeniki in družbenice Marijinih družb, ste poklicani v sveti boj.

Na Irskem je pred 6 leti prišlo nekaj oseb k protialkoholnemu boritelju Pattersonu, naj bi jih zapisal med abstinence. „Dobro“, reče Patterson, „toda dam vam čas poskušnje. Pridite tohodnji petek in vsak naj pripelje s seboj še enega tovariša.“ Res, v petek jih pride še enkrat toliko, vsak je enega prignal. Patterson reče: „Vi, ki ste se zadnjič oglasili, ste dobro prestali skušnjo, boste danes sprejeli, vi pa, ki ste danes na novo prišli, morate tudi napraviti poskušnjo: čez teden dni naj vsak še enega prižene s

seboj. Tako je delal vedno naprej. Kdor je hotel biti sprejet med ude abinentnega društva, je moral pridobiti še enega uda. Tako je v treh letih naraslo število abinentov Pattersonovega društva na sto in petdeset tisoč. Tako delajte tudi vi!

Mladenič — svetovalec.

Dragi mladeniči! Tukaj vam hočem podati v skromnih besedah kratek navod, kako se morate ravnati napram svojim tovarišem, da boste ostali pri njih v najlepši slogi in spoštovanju. Za vzgled vam hočem na kratko opisati nekega mladeniča, ki je bil tudi nekadaj moj sočan in vrstnik. Narava ga je obdarila s tremi posebnimi darovi, ki so se že v rani mladosti pri njem zelo razvili; in ti darovi so bili: napun, častihlepnost in samoljubje. Ko se je v našem okraju ustanovil odsek Orla, je tudi on stopil v naše vrste. Omeniti moram, da je bila njegova šolska izobrazba bolj na zadnji stopinji. Vzrok temu je bila njegova nepokorščina do učiteljev, ki so imeli za časa šole z njim mnogo trpljenja. Ko je stopil v naše vrste, se je hotel precej povzpeti do višje stopinje. Hotel je v vsakem oziru nadkriljevati svoje tovariše. Pri vsaki stvari je hotel biti prvi.

Kadar se je pripravljaval odsek za kakšno igro, je bil on prvi, ki je hotel vaje nadzorovati. Vsakemu je hote svetovati, kako naj se suče in kreta, da bo igra lepše uspela. Umevno je torej, da ga niso starejši člani pri tem lepo gledali. Če ga je kateri posvaril, češ, da bodo že drugi to bolj vedeli ravnati kakor on, je bil užaljen do solz. Kajti on je videl v sebi velike zmožnosti in zato je bil tem bolj užaljen, čim bolj je bil zavržen njegov nasvet.

Svoj napuh je kazal največ s tem, da se je bahal s svojo močjo. Z jezikom je bil vsakemu nepremagljiv. Časti si je iskal na razne načine.

Prvič na gledališkem odru, kjer se je hotel pokazati kot najboljši igralec. Pri razdeljevanju vlog se je postavil prvi in pripravljen je bil, prevzeti glavno vlogo. Da se mu je želja izpolnila, mu je dal voditelj kaj malega. Če je igra dobro uspela in je bilo občinstvo zadovoljno, si je to štel v veliko čast, misleč, da to ni bilo brez njega.

Na drug način si je iskal časti na govorniškem odru. Kadar je imel odsek svoje zborovanje ali mladeniška zveza svoje sestanke, se je tudi on povzpel na govorniški oder. Zborovalci, željno pričakujoč, kaj jim bo povedal, so strme uprli oči vanj. Gledal je v tla in na njegovem licu je nenavadna rdečica pričala, da mu je pripravljen govor izginil v večnost. Nekaj časa so mu oči nemirno švigale po poslušalcih, a za hip ga je predsednik — oprostil. Njegov ponos se je uklonil do tal in kmalu ga ni bilo več med zborovalci.

Na tretji način si je iskal časti s tem, da se je odločil za dopisnika za neki mladeniški list. Njegovi častihlepnosti bi bilo namreč ugajalo, da bi bil našel pod svojim dopisom, oziroma člankom, svoje ime. In drugi, ki bi to čitali, da bi ga občudovali, kako je izobražen. Nekeč je bil na velikem mladeniškem shodu, in iz govorov, ki jih je tam slišal, je sestavil po svojem vzoru spis v neki časnik, in spodaj se je debelo podpisal. Ko je list izšel, je našel v uredniški listini opombo: „Vaš spis je pregrčav.“ Ker je pa nekaterim že prej povedal, da pride v časopisu tudi njegov spis, mu je bilo še hujše, da je prišel njegov članek v žrelo uredniškega koša.

Tudi pevsko društvo se je ustanovilo pri nas; in tam se je prijavil za tenorista. Mnogo jih je bilo, ki so bili že večji peveci. On pa, ne oziraje se na to, da ne pozna pevskih sekiric in da mora imeti človek do petja pravo nagnjenje, se je, po pravici rečeno, prisilil zraven. Kadar je bila pevka vaja, je bil prvi, ki je čakal na določenem mestu. Pevovodja je bil strog in kmalu je spoznal, da mu dela novi „tenorist“ mnogo sitnosti pri učenju. Tudi pri petju je iskal časti, a ni je našel.

Dragi mladeniči! Tukaj sem vam pokazal mladeniča, ki je bil nekadaj moj sočan. A nisem ga posebno ljubil. Vzrok je to, ker je imel te napake, ki sem jih tukaj omenil. Prepričan pa sem, da so tudi mnogi drugi podvrženi tej ali oni napaki. Da vas pa ne bodo imeli vaši tovariši tako v zasmeh, kakor so imeli tega mladeniča, vam svetujem, bodite v vsaki stvari skromni in med vami bo vladala ljubezen in zvestoba. Priprajte si na svoja prsa cvetko prave ponižnosti, ki naj vas diči. Za kar se pa čutite dovolj zmožne in močne, pa neustrašeno naprej v korist naši slovenski domovini. — Da bi te besede našle odmev v srcih slovenskih mladeničev, potem bo izpolnjena želja posavskega Orla.

ORLI.

Bratje Orli!

Dne 26. julija vsi v Trbovlje k blagoslovljenju nove orlovske zastave bratskega odseka v Trbovljah! V nobenem kraju ni krščanska organizacija v tako vročem boju za obstanek kakor ravno v Trbovljah. Zato bo dolžnost orlovske organizacije, da se manifestira v najčastnejšem številu od vseh krajev slovenske zemlje.

Vabijo se vsi poslanci Vseslovenske Ljudske Stranke iz Kranjske, Štajerske in Koroške, da kot govorniki proslavijo slovesnost mladeniške organizacije, da se skupno navdušujemo za sveto stvar, in vsi ljubi gostje, pred vsem cenjene dame v narodnih nošah, da se skupno mogočno povzdigne katoliška ideja v Trbovljah.

Spored:

1. Ob 9. uri zjutraj sprejem gostov na kolodvoru.
2. Pozdrav društev na trgu pred cerkvijo.
3. Blagoslovljenje nove zastave in sv. maša na prostem s cerkvenim govorom.
4. Slavnostno zborovanje.
5. Manifestacijski obhod.
6. Kosilo po določenih gostilnah.
7. Popoldan ob 3/3. uri večernice.
8. Ob 3. uri javna telovadba.
9. Ljudska veselica s srečolovom.

Vsa društva z zastavami,

Vse, kar krščansko čuti, v Trbovlje! V sedanjih resnih časih nam je skupno delo najbolj potrebno, kar se naj ravno ta dan posebno pokaže!

Pismo Orla-vojaka. (Služba božja in versko življenje pri vojaki.) Nedelje in praznike vojak malo pozna. Skoro čisto nič jih ne loči od navadnih dni, k večjemu morda v tem, da je te dni navadno malo poznejše budnica in da je, če ni ma službe ali kake druge neprijetnosti, popoldne po „befelu“ nekoliko prost. Popoldne je navadno dela čez glavo: „viziti“ sob, hlevov, obleke, orožja in drugih reči. To se vam snaži in drgne; vse lihi in se suče kakor mravlje. Manjka pa ob nedeljah nečesa, česar krščanski vojak potrebuje, in to je služba božja. In posebno zato, ker mu ni mogoče ob nedeljah iti v cerkev ter se udeležiti svete maše, je našemu vojaku nedelja tuja. Vprašali bodete: „Kako pa je pravzaprav v tej zadevi pri vojaki? Ali je vojaku sploh mogoče, da bi zahajal v cerkev? Ali vojaške oblasti kaj skrbje za izpolnjevanje verskih dolžnosti?“ Bore malo! Pri nekaterih polkih skrbijo poveljniki, da se moštvo skoraj redno ob nedeljah udeležuje skupno službe božje. Pri večini polkov se pa to prav malo skrbi, in če se, imajo odločitev, kdo bo šel v cerkev, v rokah službo vodeči podčastniki. Ti pošljejo v cerkev samo gotovo število mož, da je le povelje izpolnjeno. Da bi pa posamezniki obiskovali cerkve, je nemogoče, ker ni časa in je treba še posebej prositi, če smeš popoldne zapustiti kasarno. Sicer si vojaški duhovniki v tem oziru veliko prizadevajo za boljšo uredbo, ali ne poma veliko, ker je vojaški škoj napram drugim vojaškim oblastim skoro brez moči. Zapovedano pa je, da vsak vojak katoliške vere sprejme o velikonočnem času sv. zakramente. Skrbi se sicer za to, da nobeden ne izostane, ne gleda se pa na to, kako so vojaki pripravljani. O tem bi se dalo napisati cele knjige. Pohvaliti je pa, posebno v ljubljanski garniziji, v zimskem času prirejene krščanske nauke, katerih se udeležuje moštvo cele garnizije. Pri danih razmerah se ni veliko čuditi, ako vojak, poprej morda dober fant, začne polagoma zanemarjati svoje verske dolžnosti, postane versko mlačen, opušča molitve in se nazadnje sramuje celo križa: zvečer v posteljo brez križa, zjutraj iz postelje brez križa. Pri kosilu zopet isto; še kape ne dene z glave. In vsled te verske brezbriznosti in mlačnosti je marsikateremu vojaku butara vojaških dolžnosti neznosna, tako, da mrzi in preklinja vse, kar je pod njim in nad njim. Taki ljudje so povsod nezačudljivi; vsako delo, vsak napor jim je odveč in ravno pomanjkanje vere prižene marsikateriga do obupa. — Kljub vsemu temu, kar sem navedel, se pa vesten krščanski mladenič tudi pri vojaki onrani lahko dober in veren. Zato svetujem posebno vam, Orli-vojaki: Kadarkoli ste prosti, stopite v bužnico cerkev, zberite za par trenutkov svoje misli in in darujte Bogu! Tudi zvečer, preden se vležete k počitku, darujte težave in dobroto preteklega dne Najvišjemu, v katerega rečanju je naša usoda! Istotako zjutraj, ko vstanete, priporočite se zopet varstvu božjemu s kratko molitvico! — Ne zmenite se pa pri tem za pikro in zasvetlijo; zbadanje popačenih tovarišev; ako se izplača, jim dajte v par krepkih besedah razumeti, da se giede svojih verskih dolžnosti ne pustite smešiti! Vedite, da imate v svojo obrambo strogo vojaško postavo. Pač pa se dobri, verni tovariši bodrite medsebojno in dajajte s svojim življenjem drug drugemu dober zgled! — Vam pa, Orli po domovini, zlasti vam, ki ste letos potrjeni v vojake, toplo polagam na srce to-le: Učite se doma, ko imate tako lepo priložnost, pravega verskega življenja, da bodete prišli k vojakom dobro pripravljani in utrjeni! Vedite, kakor je vsaka stvar brez milosti in pomoči Najvišjega težka, toliko težja je brez Boga vojaška služba, v kateri mora biti vojak pripravljen, vsak hip darovati svoje življenje za blagor domovine. Orli! Ponekod ste opustili lepo navado skupnega sv. obhajila. Prosim, obnovite jo in dobro pripravljani pristopajte večkrat na leto množičevlano k mizi Gospodovi, ki je studenec naše moči in tolažbe! Ni dovolj, dragi bratje, samo nositi ime Orla, temveč morate do pičice izpolnjevati naša načela s pravim — praktičnim krščanstvom.